

המלמד

parashatshavua.com

מתכוננים לפרשה

מה בפרשה?

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פָתַח אֶת שִׁירַת הָאָזִינוּ בְּבִקְשָׁה מֵהַשָּׁמַיִם וְהֶאֱרָץ לִהְיוֹת עֲדִים לְדַבְּרֵי וּבְבִקְשָׁה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמַע וּלְהִפְנִימֵם אֶת דְּבָרָיו.

מֹשֶׁה רִבְּנוּ פוֹנֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמְבַקֵּשׁ מֵהֶם לְלַמֵּד וּלְזָכֹר אֶת אֱהָבַת הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְאוֹרֶךְ כָּל הַדּוֹרוֹת וְלֹא לִהְיוֹת כְּפוּנֵי טוֹבָה וְלַעֲזוֹב אֶת הַתּוֹרָה . לְמִרּוֹת אֱהָבָה זוֹ וְהַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַקַּב"ה בְּשִׁפְעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עִם יִשְׂרָאֵל עֲתִיד לְחַטֵּא "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט" וּלְהַעֲנִשׁ עַל מַעֲשִׂים אֵלּוּ. אַף עַל פִּי כֵן מֹשֶׁה רִבְּנוּ מְנַחֵם אוֹתָנוּ: "... כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקָּם יִשִּׁיב לְצָרָיו וְכִפֹּר אֲדַמְתּוּ עִמּוֹ"

בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה מֹשֶׁה אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁמַע לְדַבְּרֵי הַשִּׁירָה וְאִזּוֹ ה' צִוָּה אֶת מֹשֶׁה לַעֲלוֹת לְהַר נֶבֹ, לִרְאוֹת אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן מִשָּׁם וּלְמֹת שֵׁם בְּהַר. (הַר צַבִּי הָאֲרִיס)

”בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו יִרְחֹף... יִקְחֵהוּ יִשְׁאַהּוּ עַל-אֶבְרָתוֹ”

המלמד

מתכוננים לפרשה

שירת האזינו (לב, א-ג)

פרשת השבוע שעבר "ויילך" הסתיימה בהכנות לקראת ברית העדות בין הקב"ה לעם ישראל. הברית היא שירת האזינו המפורסמת. השירה כתובה בצורה מיוחדת בספר התורה "אריח על גבי אריח" בשני טורים צרים. בגלל חשיבותה הרבה של שירת האזינו, בזמן בית המקדש היו מחלקים את השירה לשישה חלקים ובכל שבת, בזמן הקרבת קורבן המוסף של שבת, היו קוראים אחד מהחלקים, ולאחר שש שבתות היו מתחילים מחדש. נלמד על הברית הנכרתת בפרשה.

1. את מי לוקח משה רבנו כעדים לכריתת הברית בין הקב"ה לעם ישראל? (לב,א)

2. מדוע משה רבנו מעיד את השמים והארץ בברית (שתי סיבות)? (רש"י לב,א) שאני מתרה בהם

מובא במדרש תנחומא מדוע דווקא העיד משה רבנו את השמים והארץ: "לפי שהם קימים לעולם, וישראל קימים לעולם, לכך הזמינם לעדות, שיקימו ישראל התורה והמצוות. ואם חס ושלום יבטלו, יד העדים תהיה בם בראשונה להמיתם. כתוב: ועצר את השמים ולא יהיה מטרי והאדמה לא תתן את יבולה"

מדרש תנחומא מלמד אותנו על גדולתו של משה רבנו ושואל המדרש: "אמר ישעיה (הנביא), "שמעו שמים והאזיני ארץ" מה ראה ישעיהו לומר, שמעו שמים... משה אמר, האזינו השמים. וישעיהו אמר, שמעו שמים והאזיני ארץ. אמר רבי עקיבא, מלמד, כיון שאמר משה את התורה, בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חברו, שאמר, האזינו השמים. וראה את הארץ רחוקה ממנו, ואמר, ותשמע הארץ. אבל ישעיה שהיה בארץ וראה שמים רחוקים ממנו, התחיל לומר, שמעו שמים, ואחר כך, והאזיני ארץ, שהיתה קרובה אליו. (לב,א)

3. משה רבנו מתפלל שדברי הברית יתקבלו באהבה וברצון בעם ישראל. עפ"י הפירוש לפסוק "יערוך כמטר לקחי" מה הקשר בין המטר לתורה? (רש"י לב,ב)

4. למה המשיל משה את התורה ל-"טל" אחרי שהמשילה ל-"מטר"? (רש"י לב,ב)

5. המילה "כטל" נכתבה פעמיים בתנ"ך, היכן ומה לומדים מכך? (בעל הטורים לב,ב)

6. משה רבינו ממשיל את התורה "כשעירים עלי דשא", מה הפירוש "כשעירים", ומדוע משה רבינו ממשיל את התורה ל"שעירים"? (רש"י לב,ב)

7. למה נסמך ל-"כרביבים עלי עשב" - "כי שם ה' אקרא"? (בעל הטורים לב,ג)

8. משה רבנו פותח בתיאור גדולת הקב"ה וחוזקו ואף על פי כן עם ישראל חוטא. משה רבינו אומר על ה' "הצור תמים פעלו", וכי יעלה על הדעת שפעולות ה' אינן תמימות, אם כן מה כוונת משה "הצור תמים פעלו"? (רש"י לב,ד)

המלמד

מתכוננים לפרשה

9. כיצד מפרש רש"י את המשך הפסוק "אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עֹלָם" (רש"י לב,ד) _____

10. מה הפירוש "עם נבל" ומה הפירוש "ולא חכם" בפס' (רש"י לב,ו) _____

11. כתוב בפס' "הֲלוֹא הוּא אָבִיךָ קִנְיָךְ הוּא עֲשֶׂיךָ וְיִכְנָנְךָ" מה הפירוש "קִנְיָךְ" (שלושה פירושים) (רש"י לב,ו) _____

12. מה הפירוש "זכר ימות עולם" (רש"י לב,ז) _____

13. משה רבנו מצווה אותנו ללמוד את העבר שלנו "שֶׂאל אָבִיךָ וְיַגִּדְךָ זִקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ", למי מתכוון משה באומרו "אָבִיךָ" ומי הם "זִקְנֶיךָ", המוזכרים בפס' (רש"י לב,ז) _____

14. על מעשיהם של מי צריך ללמוד? הרי כבר נאמר "זכר ימות עולם" (רש"י לב,ז) _____

15. מה לומדים מסמיכות הפסוקים "שֶׂאל אָבִיךָ וְיַגִּדְךָ זִקְנֶיךָ" - "בְּהִנְחֹל... " לעניין לימוד התורה? (בעל הטורים לב,ז - ח) _____

16. למה נאמר "יעקב חבל נחלתו", ולא הוזכרו אברהם ויצחק? מה הקשר ל"חבל" (רש"י לב,ט) _____

17. כתוב על הקב"ה שמצא מציאה: "יִמְצְאֶהוּ בְּאֶרֶץ מְדִבָּר", מהי אותה "מציאה" (רש"י לב,י) _____

18. כתוב בפס' "יִמְצְאֶהוּ בְּאֶרֶץ מְדִבָּר וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמַן", מה הפירוש "וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמַן", מהו "יִשְׁמַן" ומה השבח כאן לעם ישראל? (רש"י לב,י) _____

19. מה הפירוש "יסבבנהו"? מהו אותו "הסיבוב" עליו מדובר? (רש"י לב,י) _____

20. מה הפירוש "יבוננהו"? על איזה בינה מדובר? (רש"י לב,י) _____

21. כתוב בפס' "יִצְרְנֶהוּ", ממה ה' "נצר" (שמר) עלינו? (רש"י לב,י) _____

22. משה רבנו ממשיל את שמירת ה' על עם ישראל "כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף... ", מה הפירוש "כְּנֶשֶׁר" למה המשיל את ה' לנשר כאן? (רש"י לב,יא) _____

23. מה הפירוש "יעיר קנו"? (רש"י לב,יא) _____

24. כתוב בפס' "על גוזליו ירחף", מה רצה משה רבינו להדגיש באמרו "ירחף"? (רש"י לב,יא) _____

המלמד

מתכוננים לפרשה

25. כתוב בפס' "יִפְרֹשׁ כַּנְפָיו יִקְחֵהוּ יְשָׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ", מה מיוחד בדרך לקיחת הנשר את בניו? איזו דוגמא מביא רש"י לכך? (רש"י לב,יא)

26. מה משמעות הכתוב בפס' "יִרְכְּבֵהוּ עַל בִּמְתֵי אֶרֶץ" שנשמע שהוא דבר גבוה?(רש"י לב,יג)

27. מה הפירוש "וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שְׂדֵי", במה מדובר?(רש"י לב,יג)

28. כתוב בפס' "וַיִּנְקְהוּ דָבֶשׁ מִסֹּלֶעַ וְשָׂמֶן מִחֲלָמִישׁ צוּר", מה הפירוש "וְשָׂמֶן מִחֲלָמִישׁ צוּר", על מה מדובר? (רש"י לב,יג)

29. מהו הפירוש "כָּרִים" בפס'?(רש"י לב,יד)

30. מה כוונת הפסוק "וַאֲיִלִּים בְּנֵי בְשֹׁן"?(רש"י לב,יד)

31. התורה מתארת את השפע הגדול שנתן הקב"ה לעם ישראל: "וַיֹּאכַל תְּנוּבַת שְׂדֵי וַיִּנְקְהוּ דָבֶשׁ מִסֹּלֶעַ וְשָׂמֶן מִחֲלָמִישׁ צוּר, חֲמָאֵת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן ...". כיצד מתנהג עם ישראל? השלימו: " וַיִּשְׂמַן שְׂמֶנֶת וַיִּטֵּשׂ אֶלֹזֶק עֲשָׂהוּ...." (לב,טו)

32. על התדרדרות בני ישראל בחטאים, אומר משה רבנו "וַיִּזְבְּחוּ לִשְׂדֵים לֹא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים לֹא יִדְעוּם חֲדָשִׁים מְקָרֵב בָּאוּ...". מה כוונת הכתוב "חֲדָשִׁים מְקָרֵב בָּאוּ..."? (רש"י לב,יז)

33. מה פירוש המילה "תְּשִׁי" ומה נדרש על הפסוק "צוּר יִלְדֶּךָ תְּשִׁי"?(רש"י לב,יח)

34. ב"תמורה" לחסד הגדול שעשה הקב"ה עם עם ישראל, עם ישראל עובדים עבודה זרה שאפילו הגוים לא היו רגילים לעשות כ"כ רע " וַיִּזְבְּחוּ לִשְׂדֵים ... לֹא יִדְעוּם חֲדָשִׁים מְקָרֵב בָּאוּ ...". מה עושה הקב"ה בגלל ההתנהגות של עם ישראל?(לב,כ)

35. התורה מתארת את העונשים שמגיעים עלינו ברגע שהקב"ה עוזב אותנו ולא משגיח עלינו. עם ישראל חוזר להיות כעם ככל העמים ומקבל הן עונשים "טבעיים" והן מלחמות עם הגוים שמנצלים זאת ומכים בעם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים "אֲסַפֶּה עֲלֵימוֹ רַעוֹת....מִזֵּי רָעַב וּלְחָמִי רֶשֶׁף וְקָטַב מְרִירִי.....מְחוּץ תִּשְׁכַּל חָרֵב וּמְחַדְרִים אֵימָה...". איזו ברכה לומדים מהפסוק שנראה קללה "חֲצִי אֲכַלָּה בָּם"?(רש"י לב,כג)

36. מיהם " לְחָמִי רֶשֶׁף"?(רש"י לב,כד)

37. כתוב בפס' " וְשָׂן בְּהֵמַת אֲשַׁלַּח בָּם", לכאורה אין סכנה משיני הבהמות כל כך, ולמה מזהיר בה?(רש"י לב,כד)

38. מה הפירוש " חֲמַת זַחְלֵי עֶפְרָר" ומהו לשון "זחילה" בפס'?(רש"י לב,כד)

39. מה הפירוש "מְחוּץ תִּשְׁכַּל חָרֵב"?(רש"י לב,כה)

המלמד

מתכוננים לפרשה

40. הגוים חושבים שהניצחון מגיע בזכותם ובזכות אליהם ולא מבינים שהקב"ה עשה זאת: "פֶּן יֵאמְרוּ יְדַנּוּ רַמָּה וְלֹא ה' פִּעַל כָּל זֹאת" "לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁפִּילוּ (הגוים הנלחמים בנו) יְבִינוּ לְאַחֲרֵיתָם" שהרי בברכות בפרשת "בְּחֻקֵּי" נאמר: "וְרָדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מְאַה וּמְאַה מִכֶּם רַבְבָּה יִרְדְּפוּ". איזו קללה הפוכה מובאת בפרשה שיותר גדולה מהברכה בפרשת "בְּחֻקֵּי"? (רש"י לב,כט)

41. עפ"י פירוש רש"י לפסוק "כִּי לֹא כְצוּרְנוּ צוּרִים...", היו צריכים אויבי ישראל להבין שמתרחש משהו לא טבעי בניצחון על עם ישראל. מהו? (רש"י לב,לא)

42. משה רבנו מתאר את רשעות הגוים הנלחמים בישראל "כִּי מִגִּפְנֵי סֹדִם גִּפְנָם", מה הפירוש "מִגִּפְנֵי סֹדִם גִּפְנָם"? (רש"י לב,לב)

43. למרות שהקב"ה נתן את עם ישראל ביד הגוים, הגוים התאכזרו על עם ישראל הרבה יותר ממה שהיה צריך והקב"ה מבטיח שכל הרעה שעשו לעם ישראל "הֲלֹא הוּא כְכֶם עֹמְדִי". מה משמעות הכתוב? (רש"י לב,לד)

44. איזו הבטחה מבטיח הקב"ה לעם ישראל "לִי נֶקֶם וְשָׁלֵם", ומתי יקרה "לְעֵת תְּמוּט רַגְלֵם"? (רש"י לב,לה)

45. משה רבנו מלמד אותנו את ההבדל בין עם ישראל הצדיקים שאף על פי שחוטאים, לא יורדים למדרגה של הגוים הרשעים: שעליהם נכתב "כִּי מִגִּפְנֵי סֹדִם גִּפְנָם וּמִשְׁדָּמוֹת עֲמֹרָה (לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה) עֲנִיבוּ עֲנִיבֵי רוּשׁ אֲשֶׁפֶלֶת מְרֹדֶת לָמוֹ (עשב מר ומשקה מר ראוי להם, לפי מעשיהם פורענותם) " הקב"ה עתיד להיפרע מהגויים שפגעו בעם ישראל ואומר "רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא", מה הקב"ה רוצה שנבין מהדברים? (רש"י לב,לט)

46. הקב"ה אומר "כִּי אֲשֶׁא אֶל שָׁמַיִם יָדַי", והרי כבר אמר בפס' אחר "השמים כסאי", וממשיך הכתוב "וְאִמְרֵתִי חֵי אֲנֹכִי לְעֵלָם". איך נושא הקב"ה ידו אל מקומו ומה משמעות הדברים? (רש"י לב,מ)

47. על הפסוק "אִם שְׁנוֹתַי בְּרֶק חֲרָבִי וְתֹאחֶז בְּמִשְׁפַּט יָדַי אֲשִׁיב נֶקֶם לְצָרִי..." מפרש רש"י שְׁנוֹתַי מלשון שינון הלהב. מה משמעות הכתוב בהקשר זה של המשך הפסוק: "וְתֹאחֶז בְּמִשְׁפַּט יָדַי..". הביאו שני פירושים? (רש"י לב,מא)

48. כתוב בפס' "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקָּם יִשְׁיב לְצָרָיו..." וכו', מה הפירוש "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ"? (רש"י לב,מג)

49. שירת האזינו מסתיימת במילות הנחמה "וְכִפֹּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ". מה הקשר בין הכפרה ל"אֲדַמְתוּ" לבין "עִמּוֹ"? (רש"י לב,מג)

המלמד

מתכוננים לפרשה

הציווי האחרון של משה לעם ישראל (לב, מד-מו)

1. משה רבנו לא אומר את השירה לבדו: "...וַיְדַבֵּר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן", יהושע בן נון משתתף עם משה בדברי השירה שהיה זה יום פטירתו של משה ונטלה רשות מזה ונתנה לזה. מדוע נקרא כאן יהושע בשם "הוֹשֵׁעַ"? (רש"י לב, מו)

2. מהו הציווי של משה רבינו "שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים"? (רש"י לב, מו)

3. כתוב בפס' "כִּי לֹא דָבַר יָרַק הוּא מִכֶּם כִּי הוּא תִּיַכֶם... ", מה הפירוש "כִּי לֹא דָבַר יָרַק הוּא מִכֶּם"? איזה דוגמה מביא רש"י? (רש"י לב, מו)

ציווי אחרון למשה (לב, מח-נג)

1. משה מסיים את השירה והקב"ה מצווה את משה לעלות אל "הַר הָעֵבְרִים". איזה שם נוסף יש להר? (לב, מט)

2. מדוע הקב"ה מצווה את משה לעלות אל ההר? (לב, מט)

3. הקב"ה אומר למשה "וַיִּמַּח בְּיָדְךָ אֶתְּךָ עַלֶּה שְׂמָה וְהָאֶסְפִּי אֶל עַמִּיךָ כְּאֲשֶׁר מַת אֶהְרֹן אָחִיךָ ..", מה הפירוש "כְּאֲשֶׁר מַת אֶהְרֹן אָחִיךָ", למה הזכיר את אהרן, וכי רק הוא נפטר? (רש"י לב, נג)

4. הקב"ה חוזר ואומר למשה רבנו שלא יוכל להיכנס לארץ ישראל "עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְרִיבֵת קִדְשִׁי...עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". מה כוונת הקב"ה "עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי"? מה היינו יכולים ללמוד מהסלע אם משה היה מדבר אליו? (רש"י לב, נא)
